125. ...tributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 125. — Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 1. червня, 1922.

VOL. XXX. — No. 125. — Jersey City, N. J., Thursday, June 1, 1922. — THREE CENTS

НОВА ГРІЗЬБА ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

РІШЕННЄ ЗЕЛІЗНИЧОЇ РАДИ ПРО ЗМЕНШЕННЄ ПЛАТИ ЗЕЛІЗНИЧНИКАМ МОЖЕ СКІНЧИТИСЯ СТРАЙКОМ

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 30. мая. — Виконавчий Комітет юнії робітників направи зелізниць та робітників, працюючих в зелізничих варстатах, дав право своєму предсідателеви вислати до всіх членів юнії картки до голосовання над страйком для запротестовання проти виданого недавно Зелізничою Робітничою Радою Злучених Держав в Шікаґо рішення про зниження плати сих робітників.

Балоти будуть вислані сейчас. Колиб згадані робітники справді рішилися вийти на страйк, то він почався би дня 5-го липня. Страйк обнявби певно всіх 480,000 робітників, належачих до спільненої юнії, та велику частину 72,000 неюнійних робітників сього звання.

Настрій серед робітників має бути за страйком.

З РОСПРАВИ ПРОТИ МАЙНЕРІВ ЗАХІДНОЇ ВЕРДЖІНІЇ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 29. мая. — По скінченню росправи проти першого обжалованого за майнерську демонстрацію з вересня минувшого року, котрого лава присяжних суддів увільнила в суботу вечером, суд зарядив нині перерву з тим, що слідуючим обжалованим, котрого мають судити, має бути проповідник Вилберн з Джефрі.

Його обжаловує державна прокураторія за те, що він мав вести відділ майнерів дня 31. серпня 1921. року в поході на повіт Лоґен, та що се він довів до бійки межи майнерами та відділом помічників шерифа, в котрій згинув заступник шерифа Джан Гор. Вилберн та сімох другіх обжалованих сидить у вязниці, бо суд відмовився випустити його на волю за запорукою.

По скінченню росправи проти Вилберна прокураторія має намір поставити на суд Френка Кіні, голову 17-го округа майнерскої юнії, або Фреда Муні, окружного секретаря, обжалуючи їх за ті самі злочини, за які обжалувано Вілієма Близарда.

СТРАЙКУ ВЕЙТЕРІВ НЕ БУДЕ

НЮ ЙОРК, 30. мая. — Товариство нюйорських реставраційних властителів погодилося з вейтерською юнією про умови праці, наслідком чого заповідженого страйку вейтрів не буде.

Товариство, котре складається з 350 властителів реставрацій в Ню Йорку, забагло обнижити своїм робітникам заплату о 25 до 40 процент, а продовжити їм робочий день до 60 годин в тиждень. Проти сього робітники загрозили страйком, і властителі мусіли зробити з юнією нову угоду, в котрій вони відкликали всі свої домагання.

Оповіщаючи про сю побіду робітників, юнія рівночасно заповідає, що вейтри будуть далі виходити на страйк в независимих від товариства реставраціях, о скільки вони теж не зробили угоди на давних условіях з юнією.

З КОНВЕНЦІЇ ТКАЛНЯНИХ РОБІТНИКІВ

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 30. мая. — Нині покінчилася три-днева конвенція ткалняної юнії „Ді Амалгамейтид Текстил Веркерс оф Америка".

Межи постановами конвенції є резолюція за спільним фронтом в Европі та резолюція за звільненнєм всіх політичних вязнів в Европі.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ПЛАТИ ВУГЛЕВИХ РОБІТНИКІВ ВІДАЙ СКІНЧИТЬСЯ В ПЯТНИЦЮ

НЮ ЙОРК, 30. мая. — Конференція представників робітників та властителів копалень твердого вугля, яка тягнеться вже два місяці, а котра недавно станула на мертвій точці через суперечність в домаганнях обох сторін, відай покінчиться в пятницю, на коли заряджено її найблизше зібрання. З огляду на те, що нема виглядy на полагодженнє ріжниць межи властителями та робітниками, конференція готова покінчитися розбиттєм.

СЕНАТОР БОРА АҐІТУЄ ЗА МИРОМ З РОСІЄЮ

ВАШІНГТОН, 29. мая. — Сенатор Бора, котрий недавно вніс в сенаті резолюцію за визнанием совєтского уряду в Росії, видав нині публичну заяву, в котрій старається виказати, що дальше невизнанне большевицкого уряду пошкодить мирови в Европі та не дасть американським бизнесменам вести з Европою користної торговлі.

НЕ МОЖУТЬ ВИКИНУТИ СЕМЬОНОВА ЗІ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ

ВАШІНГТОН, 29. мая. — Ґенеральний комісионер іміграції Гасбенд видав нині своє оречение в справі сибірського ґенерала Семьонова, котрого депортації зі Злучених Держав домагався спеціяльною резолюцією в сенаті сенатор Бора з Айдаго.

Оречение Гасбенда заявляється проти правности такої депортації. Комісіонер каже, що ґенерала Семьонова допущено до Америки в правний спосіб і тому його не можна звідси викинути, поки він не провиниться чим проти законів Злучених Держав.

УРЯД ОБМЕЖУЄ ВЖИВАННЄ ДЕРЖАВНОГО БЕЗДРОТНОГО ТЕЛЕФОНУ.

ВАШІНГТОН, 30. мая. — Уряд заборонив вживати державного телефону для пересилання кандидатських промов та взагалі для роблення якої небудь політичної партійної роботи при допомозі „радіо".

Американське Радіове Товариство заповіло старання для зміни сеї постанови.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ВИПАДКІВ НА ЗЕЛІЗНИЧИХ ПЕРЕХРЕСТАХ.

Американське Зелізниче Товариство зарядило чотиромісячну кампанію проти випадків на зелізничих перехрестях в Злучених Державах та Канаді. Кампанія являється вислідом небувалого зросту нещасних випадків на таких роздорожах. В одним лише 1921 році на них погибло 1,072 людий, а кромі сього 4,818 осіб було тяжко ушкодженых. В більшости случаїв люди їхали автомобилем, і тому на думку Комісії Межистейтової Торговлі до зросту числа нещасних випадків головно причиняється заведенне автомобіля та невзага шоферів. Через те кампанія буде мати на ціли вбити автомобілевим візникам в голову потребу обережности при переїзді через зелізничі тори. Кампанія йде під кличем: „Переїзди через перехресте обережно". Всі зелізниці в Злучених Державах та Канаді мають виставити на своїх торах кидаючіся в очи таблиці з відповідними написами та з образом, показуючим необережного шофера. Президент Гардинг видав в тій справі проклямацію, в котрій відносить вагу обережности, але рівночасно підчеркує потребу зношення зелізничих перехресть в густо населених частях краю.

ХЛІБОРОБСЬКІ МАШИНИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

В минулім році американські фабрики випродуковали всяких хліборобських машин і знарядів вартости 536,945.000 долярів. З того лиш приблизно восьму частину, за 66,626.000 долярів, продано заграницю, решту купили американські фармери. Помітно, що незвичайно поширився ужиток ґазових тракторів; в послідним році вироблено і продано їх 200,000 штук, тоді як десять літ тому взагалі лиш 4,000 ґазових тракторів було в ужиттю. Окрім того зібрані дані показують, що однорічна продукція хліборобських машин обіймає 1,361,578 плугів, звиш 580,000 всяких иших знарядів для обрібки землі, 478,000 сіялок і 411,000 косарок. В загальну суму пів-більйонової продукції входять і всякі инші хліборобські знаряди, машиновы і ручні, як наприклад лопати, серпи, коси і т. и.

ЗБОРИ МИРОВОГО ТОВАРИСТВА

В суботу отворено в Вашінґтоні річні збори Американського Товариства Мира. Межи гостями та промовцями були теж представники декотрих чужих держав. Амбасадор, примиром, південно-американської републики Чіле виголосив довшу промову про перешкоду в заведенню постійного мира. Межи ними він згадував про нинішне вихованне молодежи, котре, на його думку, кладе за мало натиску на економічні основи розвою людства а зате кладе за богато натиску на військову частину історії, на воєнні походи, воєнні вчинки та воєнне добуванне територій. Люди так привикли до війни, що вони вважають мир чимось надзвичайним. Будуючі чинники людського наступу не находять займенчого признання, тоді як кожда війна, ба навіть кожда битва буде звеличана на ріжні способи. Щоби покласти основи під постійний мир, треба виробити настрій, прихильний мирови.

СИН НЕ ДАВ БАТЬКОВИ ПОПОВНИТИ САМОВБИЙСТВА.

Джозеф Мекарті, нюйорський музикант, що звичайно займається настроюваннем фортепянів, найшовшися без роботи, попав в страшну розпуку, і постановив відобрати собі життя. Коли його два сини, один 8, другий 6-літний, пішли до школи, а мати пішла до фабрики корсетів, де вона працює, він приготовився сповнити самовбийство при помочи ґазу освітлення. Коли вже стратив притомність, зі школи прийшов його старший син. Бачучи батька непритомного з ґумовою руркою в устах, він зараз зрозумів, в чому річ. Він закрутив ґаз, післав сусіда по амбулянс, а самий став ратувати батька, як його вчили про се в школі. Заким прибув шпитальний лікар, кілька рухів штучного віддихання, зроблених сином, привернули батькови память, так що лікар вже не мав що робити зі своїм пульмотором.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Нестор лиц. де Тотоєскул, хорунжий У. С. С., помер дня 11. квітня 1922 р. в Клюжі (Румунія) у 27. р. життя. Відданий Україні душею та тілом, перебув усі походи нашої армії. Зпід Львова до Київа; відтіля повертав разом з иншими терпінням шляхом. В 1920 р. захорів на тиф, перебув його під большевиками, видужав, але до здоровля вже не прийшов. Отворилася йому рана в нозі. Перележав довший час у лічниці, думав, що вичуняє — та не судилося. Втратила Україна доброго сина, товариші щирого друга, а батьки поставили на жертівнику Свободи другу найтяжчу жертву, віддали і другого сина Україні.

ПЧОЛА ЖАХНУЛА ЙОГО НА ПІВЧЕРТА ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ.

Стейтовий суд в Кемден, Ню Джерзі, розбирав в пятницю позов одного Невіша Гюстеда та його сина, котрі пізвали о відшкодованнє шофера публичного автомобіля („баса") Едварда Стюварда за тілесні ушкодження, які вони віднесли наслідком невваги сього послідного. Справа була о стілько незвичайна, що нещасний випадок був наслідком сього, що пчола залетіла до автомобіля й так залякала шофера, що сей стратив притомність ума й не вважав, куда їде. Автомобіль вдарився до придорожного телеграфічного стовпа, при чому батько відніс легкі, а син тяжкі ушкодження тіла.

Шофер боронився тим, що напет пчоли був непередвидженим, що се був случай, проти котрого він не міг нічого зробити, або, як се називається в англійськім та американськім праві, „вчинок Провидіння", за якого наслідки людина не може відповідати перед правом. Присяжні судді, однак, хоч признали подекуди слушність обороні, все таки заявили, що пізваний повинен був проявити троха більше холодної крови, як він проявив, і тому засудили його на зворот відшкодовання в сумі 500 долярів для батька а 3,000 долярів для сина.

ЖІНОЧІ ВИСШІ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Висше жіноче образованнє в Злучених Державах не дуже давнє. Першу висшу школу для дівчат, „Семинарію Маунт Голіок" в стейті Масачусетс, було засновано в 1837-ім році. В більшім числі окремі жіночі колеґії (каледжі) почато організувати щойно в сімдесятих і вісімдесятих роках минулого століття. Окрім того женщини допущені тепер вже до всіх державних (стейтових) університетів де вони вчаться разом з мущинами студентами; в тих стейтових університетах наука звичайно дешева як в приватних каледжах і часто зовсім безплатна.

Але й доси є ще богато окремих каледжів для дівчат. Деякі з них тісно обєднані з загальними університетами, мають тих самих професорів, ті самі лабораторії і т. д. Такі, наприклад, Барнард Каледж, Радкліфс та инші. Всі жіночі каледжі в Америці засновані за приватні гроші і вимагають вступної оплати за науку, звичайно 200 до 250 долярів на рік. Мешканнє з харчами в студентськім домі коштує річно від 250 до 700 долярів.

Жіночі каледжі дають лише висше академічне образованнє. Жінки, що хочуть спеціяльного професіонального образовання — медичного, інжинірського і т. и. — вступають по скінченню загального каледжа на університетські курси. Два каледжі, „Радкліфс" і „Брин Моур" видають докторські степені студенткам, що представили научні дисертації.

ЛЕОН ТРОЦЬКИЙ ХОТІВ БИ СПІВДІЛАННЯ БУРЖУАЗНИХ ДЕРЖАВ З БОЛЬШЕВИЦЬКИМ УРЯДОМ

МОСКВА, столиця Московщини, 30. мая. — Большевицький міністер війни Леон Троцький приняв нині на розмові кореспондента нюйорського дневника „Геральд".

Коли він прийшов до будинку „комісаріяту війни", стрінув там повно жовнірів. Троцький, котрий виглядав перемучений, був одинокий одітий по цивільному.

Троцький казав, що генуеська конференція не вдалась, бо там не відділено бизнесу від політики. Але, казав, є ще надія на недалеку конференцію експертів (знавців) в Газі, столиці Голяндії.

Далі він заявив, що німецько-російський договір з Рапальо не має нічого в собі політичного ані воєнного.

Потім Троцький запевняв, що большевицька влада удержиться в Росії, та що тому Румунія, Польща і Югославія зрозуміють, що напади на Росію є безуспішні.

Вкінці заявив, що він не має надії на співділанне большевиків з Францією і Бельгією, але має надію на таке співділанне з Великою Британією й Італією.

Також, казав, має надію на Америку. Вилсон, говорив Троцький, був проти большевиків, але Гардинг, на його думку, ставиться до большевицтва помірковано. Впрочім, додав він, Америка має спільне з Росією, що обі держави мусять боротись проти Японії.

АНҐЛІЯ ПРОТИ ІРЛЯНДСЬКОЇ УГОДИ

ЛОНДОН, 30. мая. — Британський міністер кольоній Винстон Чорчил заявив нині в парляменті, що з причини угоди між Ґриффитом і Де Валерою він здержав висилку оружя й амуниції для тимчасового ірляндського правительства Ґриффита і Коллинса, а також і відсилку домів британських військ з Ірляндії.

Британське правительство не годиться, аби до тимчасового ірляндського правительства належали також републиканці, які не хотять зложити присяги вірности британській короні.

АЙРИСЬКІ РЕСПУБЛИКАНЦІ НАПАДАЮТЬ НА ОЛСТЕР

БЕЛФАСТ, столиця Олстеру (північної Ірляндії), 30. мая. — Ірляндські республиканські війська, в силі 1,000 мужа, перейшли границю і зачали боротьбу на олстерській території.

Ірляндські републиканці воюють з Олстерцями і з Британцями.

Британське правительство здержало відсилку своїх військ домів з Олстеру.

НІМЕЧЧИНА ГОДИТЬСЯ НА УСЛІВЯ АЛІЯНТІВ

ПАРИЖ, 30. мая. — Аліянтська комісія воєнних відшкодовань одержала нині відповідь німецького правительства, в якій воно заявляє, що годиться на услівя у справі сплати воєнного відшкодовання під умовою, що воно одержить велику заграничну позичку.

Аліянти, а зокрема Франція, годяться на се і є надія, що Німеччина небавом дістане велику заграничну позичку.

Німецьке правительство також годиться, щоби аліянтська комісія воєнних відшкодовань мала свого фінансового комісіонера в Німеччині, але під умовою, аби він оберігав тайни німецьких фінансів, і щоб се не було нарушеннем німецької суверенности.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ В ЖАЛОБІ ПРИНЯВ ПОДІЛ ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА

БЕРЛІН, 30. мая. — Німецький парлямент (райхстаґ) приняв нині німецько-польську умову у справі поділу Горішнього Шлеска, яку недавно підписала в Лізі Народів спільна німецько-польська комісія.

Проти приняття сеї угоди голосували посли з народної і з комуністичної партії.

З нагоди приняття сеї угоди німецький парлямент був в жалобі. Прапор на будинку парляменту був до половини спущений на знак жалоби. В салі засідань коло голови парляменту д-ра Лебе вісів шлеський прапор в жалібній чорній заслоні. Канцлер др. Вірт і другі міністри носили жалобу.

Посол др. Гергт заявив, що Горішній Шлеск не умре в серцях Німців. Польща хвилево його загорнула, але Німці його відберуть.

Голова парляменту виголосив пращальну промову на адресу шленського населення, котре переходить під Польщу. Вчасі його промови всі посли стояли.

ВЖЕ І НА ПОЛТАВЩИНІ ПАНУЄ ГОЛОД

ВІДЕНЬ, 17. мая. — Харківські „Вісти" (ч. 73) повідомляють:

В Кобеляцькому повіті, на Полтавщині, в сучасний момент голодує коло 44 тисяч людий. Функціонує одинайцять їдалень, які харчують 1,090 дітий.

ПОВСТАНЦІ БЮТЬ БОЛЬШЕВИКІВ

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 18. мая. — Каменецьподільська большевицька „Червона Правда" (ч. 75) друкує таке радіо з Києва:

„Нічю на 26. березня (марта) в бою з бандитами вбитий співробітник опертивної части Губчека Подольський.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomeвy.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛЄНІН ПРО НЕДОЛЮ БОЛЬШЕВИЗМУ.

В 73-му числі харківської большевицької урядової ґазети „Вістий" надруковано закінчення промови Леніна, яку він виголосив на 11-му зїзді Російської Комуністичної Партії в Москві.

З огляду на те, що в промові надзвичайно яскраво відбивається сучасне большевицьке безголове, а також і констатується панічний настрій в кермуючих верхах перед неминучою загибілю, наводимо з тої промови найбільш характерні місця:

„Машина, якою ми кермуємо, каже Ленін, виривається з наших рук і через те слід вчитись кермувати нею".

Зазначуючи далі, що „відступ на капіталістичні позиції вже скінчився", Ленін констатує:

„При всякому відступі цілком природне явище сумний настрій і з ним ми всі повинні насамперед боротись. Ось чому ми повинні бути немилосерними до тих, що сіють паніку, — до меньшевиків, які є найгірші аґенти білоґвардійців".

Очевидячки, паніка приймає загрожений характер, коли після чотирох років закріплення влади, все ще закликається до немилосерної боротьби з меньшевиками.

„Тов. Ленін, пишуть „Вісти" далі, закликає не балакати без кінця про нову економічну політику, а робити діло".

В умовинах советської дійсности се річ абсолютно неможлива, бо вся будівнича робота большевиків зводилась і зводиться до балачок, гучних резолюцій та плянетарних проектів.

Та цього не відкидає і сам Ленін, бо у звіті про його промову у „Вістях" читаємо:

„Далі тов. Ленін наводить два яскраві приклади з практики Зовніш-торгу в Донбасі, що свідчить про нашу некультурність, про наше невміння уникнути тяганини, працювати як слід. Ці сумні факти товариш Ленін зясовує, головним чином, некультурностю, невмінням підійти уміло до господарських завдань. Але звичайно, це ні в якому разі не повинно викликати безнадійного настрою".

Але такий настрій є.

Далі пише та ґазета „Вісти" таке:

„Тов. Ленін намічає по роках етапи нашого руху. В 1917 році ми революційним шляхом здійснили вихід з найреакційнійшої війни; а в 1918 році ми порушили справу про советську владу і установчі збори і вирішили її на користь советської держави; в 1919—1920 роках ми дали військову одсіч ворогам, що нападали на нас; в 1921 році ми пробили відступ в порядку і наші завдання в 1921 році не в політиці. Слід кинути балаканину. В звязку з новою економічною політикою наше завдання в підготівці людей і в перевірці виконання тих плянів, що ми повинні здійснити. Декретоманія в свій час була потрібна і через неї ми аґітували за советською владою, але в сучасний момент сила не в декретах, а в людях, в практичному переведенню в життя потрібних державі господарських завдань".

З одного боку, Лєнін констатує недостачу в людях, а з другого — закликає до немилосерної боротьби, бо інтеліґенція сіє паніку серед переляканих комунарів.

Як сполучити сі суперечности се тайна Леніна, яку по свойому кроваво розрішують численні кадри чекістів.

„Слід, казав Ленін далі, розвантажити Центральний Комітет від дрібної праці. Слід з іншого боку піднести авторитет Совета Народніх Комісарів; слід очистити висший советський орґан від зайвих комісій. При уважному ознайомленню з працею 120 комісій, виявилось, що потрібні з них тільки 16".

Але чи можнаж підняти авторитет большевицької влади, коли вона служить тюремщиком увякої волі? Докази сього дає советська дійсність. Для тих хто знає її вистарчить таке місце із звіту секретаря Центрального Комітету Комуністичної Партії тов. Молотова:

„Мясніков, каже він, договорився до надання волі слова всім од монархістів до анархістів включно, і ще домагався орґанізації селянської спілки. Центральний Комітет його виключив після того, як він на протязі шести місяців не погодився в нічому з Центральним Комітетом".

Большевики так углубили революцію, що елементарні умовини культурного життя, як воля слова, які істнують в більшости поступових демократичних країн, вважаються Центральним Комітетом за злочин і служать мотивом до виключення з комуністичної партії.

А за кордоном все ще думають, що російські большевики борються в імя соціялізму, а не в імя дрібного властолюбія, огидного і кровавого.

Чим близше наближається неминучий конець їх панованя, тим мінцнійше охоплює їх паніка і смертельний жах перед можливою розплатою за своє божевільне царюванне.

Для оцінки большевицького безглуздя і цілковитого банкротства промова Леніна є найкращим прикладом.

НОВІ ЖЕРТВИ.

Кирило Стеценко, Олександер Алешо, Олександер Лозовський, Юрій Отмарштейн.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Неґусті лави тих наших національних діячів, що своєю працею будують величавий будинок майбутньої Соборної України, рідшають усе більше. Не минуло ще й півроку, відколи ми писали про „пять мучеників" (Нарбут, Модзалевський, Мурашко, Шероцький, Дорошенко), ще не обсохли сльози на очах осиротілої родини Івана Кивелюка, а вже знов доводиться писати „колективний" некрольоґ аж про чотирі нові жертви нашого сучасного лихоліття.

Як у справі „пятьох мучеників" українського мистецтва, так і тут маємо діло з жертвами большевицького безладдя — жертвами посередними чи безпосередними. **Кирило Стеценко,** славетний український компоніст, який помер дня 29. квітня с. р. від сипного тифу в селі Веприку, на Київщині — це жертва посередня. Большевики його не забили, але **зробили його смерть неминучою.** Колиб на Україні не було большевиків, то Стеценко не потрібував би жити в глухім селі, без лікарського догляду й ліків. Колиб не большевики, то не булоб на Україні й сипного тифу, який нині косить людей, мов коса траву.

При всякій иншій владі, а надто при національній українській, Стеценко був би окрасою нашої музики, жив би в столиці, стояв би на чолі якого-небудь великого музичного інституту. Бо то був справді великий поет згуків, який вже багато дав і ще більше міг дати нашому національному мистецтву.

Учень покійного Миколи Лисенка, Стеценко йшов його слідами й продовжував його працю над витворенням української національної музики й над урівноправленнєм її в сімї світового мистецтва. Почавши з гармонізації українських народніх пісень і осягнувши на цім полі великих успіхів, — особливо знамениті його чудові коляди, — він згодом приступив до більших композицій. Написав музику до українських комедій „Як ковбаса та чарка", „Бувальщина" й „Сватаннє на Гончарівці", а також до пєси „Про що тирса шелестіла", написав далі дитячу оперу „Івасик-Телесик" і драматичні сцени „Іфіґенія в Тавриді".

Найбільшим і найвиднійшим його твором була написана в останніх роках українська „Панахида", збудована на народніх темах українських старовинних псальмів та релігійних кантів. Він ще мав у рукопису мизуку до Шевченкових „Гайдамаків" і багато нескінчених праць більшого розміру.

Що особливо милує й чарує в композиціях Стеценка, це незвичайна їх природність, невимученість. Коли послухати який-небудь його твір, то не віриться, що над тим твором компоніст довго думав, може ночей не спав. Музика наче сама себе співає й грає, так природно й самозразуміло пливуть, заплітаються й розплітаються ті згуки. Слухач тільки киває головою й примовляє: „так, так!", бо здається, що инакше ніяк не можна передати згуками ані тих слів, ані тих почувань і настроїв.

Стеценко ціле життя носився з мрією про утворенне національної української опери — не такої, де виконувалися-б українською мовою чужі твори, а такої, де слова, музика й виконавці — все булоб українське. Він сам був би першим робітником і найкращою оздобою такої опери. Та йому не судилося дожити до здійснення цеї мрії. Большевики поставили його на чолі українського хору „Думка", але не співається нині на Україні! Які вже там співи, коли в кожній селянській хаті плачуть над мерцями? І наш компоніст, вже давнійше висвятившись на священика, але не мавши ніколи парафії, подався торік на село, щоб тут сховатися від гіркої необхідности звеселяти большевицьких комісарів українськими співами. Тут його й спіткала неминуча смерть.

Стеценкове серце було занадто ніжним і чутливим для наших брутальних і жорстоких часів. І воно тепер упокоїлось навіки. Але частину того серця — свої твори — він нам залишив. Слухаючи їх, ми вічно будемо згадувати компоніста „не злим, тихим словом", але разом з тим вони й вічно будитимуть у нас гнів і ненависть до тих, хто довів його до передчасної смерти.

Друга жертва — молодий український учений **Олександер Алешо.** Один із кращих учнів славного українського антропольоґа проф. Федора Вовка, Алешо присвятив усі свої молоді сили дальшому розробʼлюванню питань української етнольоґії та антропольоґії. Він останніми часами брав живу участь у праці Всеукраїнської Академії Наук у Київі й на її доручення поїхав минулої зими до Петербургу, щоб перевезти до Київа наукову спадщину покійного проф. Вовка — його знамениті колекції та книжки.

Совітська влада, на словах така „прихильна" до освіти й науки, дала нашому ученому для перевозу тої спадщини **нетоплені товарні ваґони.** Була люта зима, а подорож з Петербурга до Київа триває нині кілька тижнів. Алешо застудився, дістав сухоти, слабував кілька місяців і отсе недавно упокоївся. Для нашої молодої науки це втрата дуже велика, але що то обходить большевиків! Вони мають люксусові потяги й сальонові ваґони для своїх комісарів та їх полюбовниць. А український учений може мерзнути і в нтопленім товаровім ваґоні... Коли-ж він од того помре — що-ж, одним Українцем, себ-то одним ворогом большевиків, буде менше!

Ще про одну жертву большевицького безголовя доносять останні вістки з Київа. Якісь невідомі бандити напали на вулиці на молодого українського артиста-маляра **Олександра Лозовського** й — задушили його. Близчих відомостей про творчість Лозовського не маємо, але нам досить того, що це був **український** художник. Чи так вже багато ми їх маємо, щоб без уваги пройти мимо цеї свіжої могили? І яка траґічна й безглузда смерть!...

Коли досі мова було про **посередні** жертви большивицької влади, то четверта з нових жертв безумовно дістала смерть **безпосередно** від руки большевицького ката. Жертва ця — полковник українського ґенерального штабу **Юрій Отмарштейн.** Обрусілий Німець, він брав участь у світовій війні, як офіцер російського ґенерального штабу. Року 1918 він перейшов на українську службу й від того часу присвятив усі свої сили українській військовій справі.

„Полковник Отмартейн, — характеризує покійного львівський „Гром. Вістник", — замітним особливо як Січовий Стрілець. Це один з перших Наддніпрянців, що цілою душею й тілом віддався справі С. С., перенявся їхньою ідеольоґією і став її найкращим приклонником і послідовником. Коли можна про кого сказати, що був чи є вояком **нової Великої України** в повнім того слова значінню, то це про полковника Отмартейна. Для нього не істнувало границі на українських землях, не істнувало і партій і ґруп, а був **один український нарід, одна українська земля".**

Полк. Отмарштейн завітав дня 3. травня до табору інтернованих у Щепюрні, щоб попрощатися з товаришами, бо він хотів виїхати до Румунії. Спостерігши щось непевне, він приспішив свій одїзд і ще того-ж дня вийшов з табору не брамою, а через діру в дротяній огорожі. Другого ранку його знашли вбитим на полі за дротами в протилежнім боці табору за дві версти від місця виходу. Слідів рабунку не помічено ніяких. Усі дорогі річі залишились при покійнім. Тільки його валізку перерито, наче шукано в ній якихсь паперів, але з річей нічого не взято.

Хто вбив цього многонадійного борця за українську справу? Відповідь на це ясна, як день: кому його смерть була потрібна — той його й забив. А смерть його була потрібна **тільки большевикам,** які бачили в нім сильного й талановитого противника й непримиримого ворога. Наразі з большевиками ніхто не воює, але хто знає, війна ще може бути. Краще-ж наперед усунути небезпечного противника...

Не треба дивуватись, як большевики дісталися до табору інтернованих у Польщі. Большевики мають довгі руки, а за добру „валюту" й пару брилянтів нині можна знайти людей, що згодяться на всяку ганебну ролю, навіть на ролю потайного ката.

Невинна кров і передчасно перерване життя цих нових українських жертв большевицького душогубства кричать до неба. Ворожа рука вириває одну жертву за другою з наших лав, і все менше стає випробованих, загартованих борців за нашу національну справу. Чи пімститься-ж підростаюче молоде покоління на катах України за ці жертви?

Одна лише віра в неминучість цеї пімсти помагає перенести біль і сум, викликані цими новими нашомо втратами.

Берлін, 15. травня.

Радянин.

ДОКИ БУДЕМО ДАВАТИ?

Не одному з Американських Українців вирветься докірливий запит: „Доки будемо давати?" Наші часописі повні зазивів до збірок на жертви лихоліття на Галицькій Україні. Миж долярів не копаємо по американських майнах і не збираємо по канадійських стернях".

Та мимо сього і Станиславівська „Рідна Школа" важиться ще сим разом відкликнутися до Заморських Американців: „Давайте".

Немає ради. Треба, тож давайте, хочби вдовину лепту, за те ми маємо готову відповідь на поставлене в горі питання: Українські Товариства чи орґанізації Старого Краю перестануть витягати руку до своїх Заморських Братів, коли збудують свою державність.

Покищо мусимо почати будову від просвіти. Міста і так майже неукраїнські пропадуть для нас, коли не двигнемо просвіти молоді в „Рідній Школі".

Станиславів заложив для української дітвори чотири приватні школи, та всі вони в комірнім. В сих школах учиться 800 дітей. Коли наші школи усунуть дотеперішні власники з заниманих будинків, майже тисячка української дітвори остане без просвіти.

Тому ми мусимо здвигнути на поміщення „Рідної Школи" будинок і тому кличемо Вас, Заморські Браття, о поміч.

Жертви просимо слати в листах на руки скарбника „Рідної Школи", директора Никифора Даниша, в Станиславові, вул. Казимирівська, ч. 7, або банським чеком до „Української Міщанськї Каси" в Станиславові, з дописною „На дім для Рідної Школи".

СТАРШИНА УКР. ПЕДАҐОҐІЧНОГО Т-ВА В СТАНИСЛАВОВІ

Павлюх Гнат, голова,
Бойцун Олекса, писар.

(Печать)

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНТВА АМЕРИКИ І КАНАДИ.

В тяжкій для нас хвилі звертається до Вас, Громадяне Вільної Землі, Станиславівська „Рідна Школа" за помічю. Знаєте Ви самі добре, які не з гараздів виїхали перед літами з нашої бідної, не своєї Батьківщини, в якім положенню наше шкільництво, головним чином найнище, народнє. У всіх містах Східної Галичини ми не маємо ні одної державної школи, наші діти мусять вчитися на чужій для себе мові і тим робом крок за кроком винародовлюються, а міста стають чужими. Бачили се люде, яким лежить на серці добро народу і перед літами покликали до життя **безпартійну,** чисто культурну інституцію Товариство Педаґоґічне яке сотворило і кинуло в народ могучий клич „Рідна Школа". Всюди, по містах і місточках повстали українські приватні школи, які сам народ удержував своїми власними силами. Реальним вислідом праці під тим кличем вже перед війною було 10 приватних українських ґімназій, около 5 учительських семинарів і десятки приватних народніх шкіл у найбільше загрожених містах і містечках.

І в Станиславові повстав ряд приватних шкіл, з яких приватна народня школа ім. М. Шашкевича перетривала воєнну заверуху і під сю пору розвинулася в одну з перших народніх шкіл в Станиславові і має тепер 5 кляс, з пляном 7-ми клясової мійської школи і 9 повних відділів, до якої вчащає і побирає науку около півтисячки дітвори.

Крім сеї школи повстали в останніх часах ще і инші, як: приватна українська жіноча ґімназія, приватний український мужеський семинар учительський, приватна торговельна школа. Всі ці школи не мають ніяких публичних підмог, а удержуються дрібними датками українського громадянства міста Нтанислава і станиславівського округа. В останньому часі місячні видатки — не вчисляючи тут поміщення, яке на разі всі школи мають даром — виносять около півтора міліона Мп. І сю квоту що місяця складає само громадянство. Тяжко воно йде, бо велика війна, яка у нас властиво ще до нині шаліє, знищила і підтяла добробут поодиноких громадян, а шаліюча завортна дорожнеча життя не дозволяє уложити свої обставини так, щоб можна з легким серцем давати більші суми на публичні цілі. Та всеж таки громадянство Станиславова і округа сповняє свій громадянський обовязок і без нарікань дає вдовину лепту на приватні українські школи, бо знає, що не оружнем в руці, але освітою і розумом кождий народ виборює собі кращу долю.

Та кромі жертв на приватні школи українське Громадянство Східної Галичини складає датки ще на полонених, інтернованих, на голодуючих, на піддержання української незалежної преси, на воєнні сироти і вдови, словом одним, тих збірок з кождим днем все більшає, що є ярким свідоцтвом, в якому стані знищення опинилася наша нещаслива Батьківщина.

Наше громадянство не нарікає на ті збірки, бо знає добре, що нам ніхто тепер не поможе, коли ми самі собі не потрафимо помочи. І от представляючи Вам, дорогі заморські краяни, наше лихоліття, наше убожество на кождому кроці, не хочемо сим Вас розжалобити і на Вас скинути тягар наших збірок. Ні. Ми знаємо, що і Вам тепер там не гаразд, знаємо, що і Ви тепер там бідуєте через безробіття і дорожнечу. Але на всякий випадок Ваше положення далеко краще нашого, бо Ваш ґріш є найсильніщий у світі і Ви своїми дійсно вдовиними лептами можете нам прийти дуже з поміччю.

І от тепер Комітет Рідної Школи в Станиславові зважуєтся звернутися до Васз просьбою о поміч для нашого загроженого шкільництва.

Справа ось в чім:

Всі вище згадані наші школи не мають власного приміщення, а всі містяться в комірнім. До тепер наші школи є мають якийсь час забезпечений дах над головою, але се довго не потреває. Маються вже признаки того, що от-от наша дітвора не матиме своєї школи, бо дотеперішні властителі вимовлять їм приміщення. Всі наші школи містяться в державних будинках, наука відбувається в пополудневих годинах. Мусіло дійти до Вашого відома, що Рада Шкільна Краєва приказала приватній школі в Стрию опорожнити публичний будинок, а наслідки сього такі, що тепер там школу ізза браку будинку припинено. Така сама доля чекає і всі наші школи.

Се має на увазі місцевий Комітет Рідної Школи і тому заздалегідь старається зарадити лихови. Він розвинув аґітацію за збіркою на купно, евнт. будову власного будинку для всіх українських приватних шкіл в Станиславові і оподаткував всіх Українців громадян без ріжниці пола одноразовим датком у висоті 5.000 Мп. В той спосіб збереться приблизно около 20 міліонів марок польських. Та однак ся квота не вистане на купно власного будинку, коли зважити, що він має примістити около 25 відділів чотирох шкіл, не вчисляючи в се канцелярії та кабінетів на научні прибори. А не спроможеться громадянство на власний будинок, то котрогось красного дня прийдеться замкнути всі школи.

От і се все примушує нас звернутися до Вас, Заморські Краяни, з просьбою: Поможіть нам придбати власну домівку для наших шкіл. Подумаємо що може і дехто з Ваших Рідних посилає свої діти до наших шкіл, подумайте, що і їм відбереться змогу учитися. А поможете богато, коли зробите між собою збірку в крузі своїх знакомих і перешлете на будову власного будинку нашим школам кілька долярів. Для вас це не зробить великої ріжниці, а тут воно нам богато поможе. Не сумніваємося, що Вам лежить на серці добро Вами опущеної Батьківщини, бо чим скорше тона стане на ноги, тим скорше Ви самі зможете звернутися до неї, Ви вигнані злиднями еміґранти за море.

Тож просимо Вас: не забувайте про нас, про наші освітні змагання, поможіть нам у боротьбі з темнотою, Ви, що самі переконалися, що значить у світі просвіта, наука.

Веякі датки просимо пересилати у реджістрованих листах на адресу скарбника „Рідної школ" директора Никифора Даниша, Станиславів, вул. Казимирівська, ч. 7, або до „Української Міщанської Каси" в Станиславові, вул. Сапіжинська, з допискою „На Рідну Школу".

СТАРШИНА УКР. ПЕДАҐОҐІЧНОГО Т-ВА В СТАНИСЛАВОВІ

Павлюх Гнат, голова,
Бойцун Олекса, писар.

(Печать)

ДАНЦІҐ.

Цей прегарний город, на котрий Польща здавна мала великий апетит, як відомо, став під диктатом антанти вільним містом. Не належить він ані до Польщі, ні до Німеччини, лиш творить окрему політичну й адміністраційну одиницю з окремим Сенатом, на котрого чолі стоїть тепер Саґм. Але в Данціґу сидить теж польський ґенеральний комісар і „Високий Комісар Ліґи Народів", як суддя для вирішення всіляких польсько-німецьких непорозумінь.

Населення Данціґу здавна німецьке і город цей, ще за королів польських, коли він належав до Польщі, польським не був. Це ствердив колись навіть такий авторітет як проф. Станіслав Тарновскі. Та не дивлячись на те, Поляки раз у раз виступають з усякими новими бажаннями і конечно хочуть тут так загосподарюватися як загосподарювалися у Вильні, у Львові і в багато других не своїх містах. Данціґ боронить ся, як може. Та за Поляками тягне руку Франція і „Високий Комісар Ліґи Народів). Німцям приходиться уживати всіх сил, щоб устоятися при свойому.

Полякам вдалося загарбати чимало мійського майна, землі й будинків, вони дістали вже свої школи, мають польську ґімназію і катедру польської мови на тамошній політехниці.

Тепер сенат Данціґу старається о позичку 100 міліонів марок нім. на будову домів, бо і там такий брак мешкань, як скрізь у Европі. Польща, довідавшись об тім, запротестувала, кажучи, що Данціґови треба дозволу польського правительства на затянгнення такої позички. Сенат „вільного міста Данціґа" звернувся до „високого комісаря Ліґи Народів", щоб рішив спір.

Ось як виглядає воля вольного міста Данціґа, коли у йому має якінебудь права Річпосполита Польська.

А як виглядав би наш Львів, колиб його теж перетворили у якесь ніби то „вольне місто"? Певно, що не богато краще як виглядає нині і тому нам з усіх сил треба боронитися перед того рода експеріментами, домагаючись повної независимости.

Ф. Крегул.

КНЯЗЬ ЛЯБОРЕЦЬ.

Ой у городі, та в Ужгороді,
Великий смуток настав в народі.
Великий смуток, журба велика,
Бо край напала ватага дика.

Як ясне сонце заступлять хмари,
Так в край наш рідний впали Мадяри.
Ішли, палили городи, села,
Замовкла наша пісня весела.

Вже од города, од Мукачова,
Надодить орда тай Арпадова.
І зажурились старі і діти:
Що нам чинити, де нам ся діти?

А князь Ляборець, вкраїнський борець,
Кличе боярів у княжий дворець.
Кличе боярів, радити раду,
Як захранити народ і владу.

А одні кажуть: Здаймось, мирім ся.
А другі кажуть: З врагом борім ся.
За віру биймось і за свободу,
Піддержмо чесне імя народу!

І всі імились народ хранити:
Малі і старші жінки і діти.
Повиходили всі на окопи —
І паде ворог долів, як снопи.

.. ..

Та врагів була страшенна сила,
Як ріка чорна город залила.
І плачуть мужі, жінки і діти:
Що нам чинити, де нам ся діти?

А князь Ляборець голову хилить
І сивий волос по земли стелить,
Серце стискає смуток великий:
Городе славний, прощай на віки!

А слуга вірний Ляборецю каже:
„Сідай на коня, наш милий княже!
Та втікай, княже, по чистім полі,
Щоб не попасти в ярмо неволі!"

Іде Ляборець на бистрі коню...
Біжить Мадяри за ни в погоню.
Аж над рікою князя імили,
Голову сиву з плечий здіймили.

Так над рікою вбили Ляборця,
І сечервонила ту воду кровця.
Від тоді річка та Ляборици
На вічну память князеву зветь ся.

Марійка Підгірянка.

ДОПИСІ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Апель до членів Українського Народного Союза!

„Покажіть чи можете бути народом", це суть слова Великого Наполеона, коли ішов війною проти царя Александра І-го. Ці слова сказав у Варшаві, коли Поляки устроїли йому пир і просили щоби Наполеон поміг їм піднести Польщу з домовини і поставити на ноги.

Наполеон усміхнувся і сказав: Покажіть, чи можете бути народом! Зорганізуйтеся, будьте людьми! Ваші пани у Парижу в карти грають, творять розпусту, а ви самі голі й босі і темниці від мого коня".

„Прийміть до відома, що я числюся тілки із зорганізованим народом!"

Так само, як колись сказав Бонапарте, так само і нині говорить цілий світ.

Вже сотки літ назад думали люди про організацію, а щож доперва у двайцятім столітю! Тепер усюди має вагу тільки організація в повнім мначінню слова. А однак так часто чоловік забуває, що він живе у двайцятім столітю.

У ріднім селі, як ще був господарем, асекурував свою стодолу, стайні і хату, все майно у „Дністрі" і був гордий, що під його стріхою сіяла табличка з золотими буквами „Дністер". Він був спокійний, бо був обезпечений.

То було там, де його колиска стояла, де був брат, сестра, мати, батько і вся рідня, що могли дати раду в разі нещастя. А щож доперва на чужині, де нема рідні, де смерть чигає на кождім місци, де трен, стріткара, желізо над головою свище у фабриці, де чоловік робить милями під землею! Що майна, то не ріля! Оден злий оборот і смерть на місци!

Та, помимо сего, наші люди недбають о своє життє. Мовляв „як умру неха мене на „домпу" викинуть. Я небуду чув. Я на ніякі „сосайди" платити не буду і по мітінгах ходити не хочу.

Отся зла думка володіє більшою частиною еміграції тут, на землі Вашингтона.

Після статистики нас, Українців єсть тут оден міліон. З того зорганізованих є:

У. Н. Союз	12.000
У. Р. Союз	5.000
Провидінне	5.000
Народна Поміч	4.000
Згода Братств	4.000
Разом	30.000

30.000 суть зорганізовані, а де решта?! З ними ніхто не числиться, бо їх не знає, де живуть та що роблять, чи ідуть ложками, чи жменями, чи інтересуються українською справою, чи японською. Їх не годен скликати, бо не суть записані у реєстрі козацькім; а чересте саме ми бідні і темні, черес те саме з нами ніхто не числится.

Ми незорганізовані, ми розбиті, ми по таборах чужих тиняємо; помагаємо Жидам, Полякам, Німцям, Айришам і кому угодно, аби не своїм!

Наколиб ми стояли в У. Н. Союзі ми би вже давно мали тут свій університет, свій театр, свою книгарню, де сотки томів можна би видавати річно. Ми були би народом в повнім значінню слова і світ, мимоволі, мусів би з нами числитися.

В імени добра нашого і нашого рідного краю звертаюся до членів У. Н. Союза, щоби мою горячу прозьбу сповнили і негайна зорганізували кождий член по одному новому членови. Головні урядники хай приганяють по пять! В той спосіб число членів подвоїться! Це дуже легко можна зробити, тілки треба доброї волі і патріотизму. Бо той член, котрий вступає до Українського Народного Союза відразу стає патріотом длятого, що наша організація ані одної нагоди не минула, щоби помочи рідній землі. Наш Союз коли видів голодних в краю, то послав тисячі. На кождий зазив він був перший. Він післав на вскі запомоги сотки тисяч долярів через збірки своїх членів і з власної каси. Його члени дали на позичку Галичини зі своїх кас $30.000! Чиж не слава такій організації, що має таких славних членів?!

Український Н. Союз це організація національна. Вона держить високо сино-жовтий прапор тут на чужині. Вона перша і найбогатша як в членах так і в фінансах. Вона обертає приблизно міліоновим фондом.

Кождий, хто належить до У. Н. Союза, чуєся гордий, що стоїть у нім і певний, що жена і діти не будуть плакати на Союз по смерти батька. Другим батьком є У. Н. Союз, котрий сироту і вдовицю пригольбить, осушить слези і поратує. Він має за собою прекрасну минувшину, а так само славну будучину має перед собою!

Длятогож то повинні всі Українці належати до так славної організації! Користайте з нагоди тепер, коли приниматеся за половину вступного до У. Н. Союза. Будете певні себе і тим самим будете помагати і рідному краєви. Ваша совість буде спокійна і вам скаже„ що ви добре зробили.

Суть люди, що кажуть: „маю пять сот талярів в банку. На що мені Союза? Як умру, то поховають ліпше, як Союз. Так говориться, але практика інакше показує.

Мав гроші і не робив через слабість пів року і пішли гроші. Опісля не годен заробити і треба витягати руку до приятелів: „дайте хліба ради Бога, бо гину".

Тоді Союз придався би, але запізно! Знав я людий в мойій місцевости, що дуже „шпорта" грали. Коли я казав про організацію, то прямо викпили мене. Але відтак доля лукава закпила собі з нього, що зістав забитий через трен, то опісля я сам мусів збирати по кводрови, щоби було за що тіло похоронити.

Гірко казати, але це сумна правда, що наші люди так собі усьо легковажуть. А відтак бідні сироти і жінка вдовиця йде до Жида, Ляха прати, щоб сироти не погибли з голоду. А люди і по смерти судять такого чоловіка!

Ми повинні собі взяти приклад від Американців. Кождий Американець стоїть асекурований в кількох організаціях на більші суми обезпечення. Він цінить себе і своє достоїнство, як людина!

Найже залунає наш клич „будьмо зорганізовані!" Обезпечме себе, жену і діти в У. Н. Союзі! Тим самим обезпечуємо і наш любий край. Тоді усі будемо Українцями-патріотами в повнім значінню того слова!

В. Гасій.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Шевченківське свято.

Заходом 4-го відділу Січової Організації відсвяткували ми 7-го мая на Фермонт евню в Філаделфії, память Т. Шевченка. Невеличка галя не годна була помістити богато людий. Може колись буде інакше. Може колись Українці з нашої дільниці будуть мати більшу галю, у котрій поміститься хоть з тисячу людий. Вступ був вільний. Та хоть невелике було число учасників, свято випало гарно. Насамперед учитель Яцишин вивів яких 50 дітий, які ввідспівали удачно американський та український гимн та ще кілька гарних, народних пісень. Потім о. М. Кузьмак говорив про житє і значіннє Шевченка. Відтак знова співав дїточий хор, а за ним хор з Френклин.

Наша молода Січовичка, Ольга Коцюк віддеклямувала „привіт Шевченкови", а по цім д. В. Коцюбінський відспівав зі своїм хором гарну пісню. Т. Заболотний виголосив поезію „Невольник", а д. Якубавич загрів присутних до злуки і єдности без ріжниці партій.

Уконець Михайло Коцюк представив Січову Організацію, що як раз вона є тим лучником, що стремить до зєднання усіх національних сил у сильну армію, яка візьметься із завзяттєм до діла освободження рідного краю.

Наслідком його палкої промови було це, що зараз вписалося до „Січи" 12 нових членів.

Дай Боже, щоби те свято пробудило Українців з нашої дільниці, щоби не було ні одного, який не ставби до трівкої роботи у визвольній роботі для України. Сердечна подяка усім, що причинилися до того нашого торжества!

Іван Слободян.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Протестаційнє віче в Нюарку.

На поклик З. К. Пош. Укр., в неділю, дня 14. мая, відбулося в Укр. Роб. Гали, при 59 Бекон стр., протестаційне віче з нагоди трилітної річниці нападу армії Галера на Східну Галичину.

На віччу говорив Американець д. Лра арф, котрий в короткій промові змалював боротьбу Американців за визвіл свого народу з під англійського панування та при сім натякнув, що український нарід повинен так само боротися проти ляцької неволі. Він побажав, щоби боротьба укр. народу була успішною і щоби український прапор повівав над цілою українською землею. Наконець напятнував лукаву Польщу, котра ще вчера поневолена, коли дістала з ласки антанти свободу, уживає її на це, щоби гнобити і знущатися над безборонним українським населенням. По нім забрав слово д. Василь Кузів, пояснюючи в українській мові слова свого передбесідника і перечитав меморіял до секретара Злуч. Держав д. Гюза, в котрім споминається перебіг нападу армії Галера на Східну Галичину і просить ся о найскорше полагодженем справи Галичини і наказ евакуації польських військ з українських земель. Другий меморіял вислано до міжнародної конференції в Генуї, у котрім заявляється солідарність з правительством др. Ев. Петрушевича. Оба меморіяли були приняті вічевиками одноголосно.

Опісля подали звіт з віча репортерам англійських часописів „Нюарк Леджер" і Нюарк Івнінк Нюс" і на слідуючий день воно було надруковане.

М. Шумейко,
І. Коцан,
секретарі віча.

Вячеслав Будзиновський.

НЕРОЗЛУЧНІ

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповідання з другої половини 17-сотих років.

(Продовження).

(14)

— Але йому там буде зле, — замітила Марта — між самими козаками та хлопами. Там нема ні одної жінки. Треба було його до нас привезти. Тут мав би всяку вигоду й опіку.

— Чому до вас, а не до нас? — перебила Параня, обіймаючи приятельку. — Диви! Лиш у тебе мав би опіку... А в мене ні?

— У мене є мама, а ти сама одна... і до вас дальше... Не знати, чи неджий видержав би таку далеку дорогу? — боронилася зпантеличена Марта.

— Ще за хлопця посваритеся! — тішився Петро, що одна і друга хоче заопікуватися його приятелем.

— Ти нами не журися! — Параня відгризлася. — Коби лиш оба Нерозлучні не посварилися через дівчину... Пильнуйте себе!

— Як нас обох, сохрань Господи!, розлучить що, то хиба всьо инше, а не дівчина.

— Бодай би при нас не говорив сего... Тьфу! То від коли в козака кожда дівчина помело, чи віхоть?

— Я нічого такого не сказав, що кому давало би право підсувати мені такі думки про дівчата.

— То скажи правду... Але зараз, не надумуючися. Як би ти полюбив дівчину, таку як Марта, або таку як я, але другий Нерозлучний також полюбив її і вхопив тобі зперед носа. Чи би посварилися, чи ні?.. Зараз відповідай, не нагадуючися!

— Ні! І се нас не розлучило би. Гадаю, хоч би тому, бо як би мені сподобалася яка дівчина, але як би дуже сподобалася, то я сказав би се йому. Він певно не зіб би мені в дорогу. Навпаки, ще помагав би мені здобути ласку дівчини. Таксамо було би, як би він залюбився. Тоді я ані глянув би в сей бік, де та дівчина... хоч би її також любив.

Параня вибігла в садок і потягла за собою Марту. Усміхнена, весела, ішла співаючи і тупцюючи.

— Що з тобою, Параню? Ти так чогось повеселіла, хоч ми тілько наслухалися про кров... І... наш добрий знакомий недужий, хитаєся між життєм і смертію...

— А ти мені за сумна нині, хоч не маєш до того ніякої причини. Я маю причину бути весела. Я тягла за язик; тягла, тягла і витягла се, що мені треба було знати.

— Що тягла, кого тягла?

— Ти не чула?

— Чула, тілько ті нісенітниці, які ти напліла Петрови. Щоби ти щось з него витягла, та ще щось такого дуже веселого, не скажу.

— Дурная ти, дурна, Марто! — сміялася Параня, обіймаючи подругу за шию. Я тягла Петра за язик і витягла, що він ще жадної не любить. Ще не має любки.

— Не скажу, щоби від него таке чула. І на що тобі се знати?

— Як би він ще любив яку, то не казав би, що для приятеля і не глянув би на любу дівчину, довідавшися, що і той приятель її любить... Мабуть він ще не знає, що таке любити дівчину... А нащо мені се знати, скажу тобі... Я його люблю! — скінчила шепучи приятельці до уха.

— Що тобі з того, що ти його любиш, коли сама кажеш, що він ще жадної не любить, отже й тебе ні? Чи ти певна, що він полюбить саме тебе?

— Чи я певна?! Я не була певна поти, поки не знала, що його серце ще вільне. Але тепер, коли знаю, що воно порожне, зумію загніздитися в нім... І загніздуюся.

— Втнеш таку штуку?... Коли так, то ти щаслива! Я не зумію поломити козачого серця... А хоч би й уміла, то що мені з того? — додала зітхнувши і дивлячися в далекий степ.

— Як тілько любиш якого, а він ще вільний, то йти втнеш таку штуку. Але чому кажеш, „що мені з того!"?

Марта кинулася приятельці на шию.

— Я Василя люблю — промовила хлипаючи. — Та що мені з того! Він на мене ніколи й не подивиться, а тепер ще й вмирає.

— Я се змірку вала... Не, що він вмирає, але се, що ти його любиш. Я бачила, як ти, ховаючися за плечі батька, щоби ніхто не узрів, то блідла, то паленіла, коли Петро розповідав про рану і про здоровля Василя. Але ти не журися. Як Калмик сказав, що буде здоров, то він певно видужає. А подужає, то ти хиба не любиш його, як не зумієш подужати його серця!

Полковник просив Петра, щоби разом з війском лишився ночувати.

— Завтра, — говорив — поїдеш разом з Батюками і поступиш до него.

— Не можу. Я вже й так загаявся. Їду, таки зараз, дальше.

Петро попращався і почвалав до своєї сотні, котру полишив був осторонь.

— Гадаю, що незабором знов навідаєшся в ті сторони — сказала йому Параня. — Очивидно, не ради нас, але тілько тому, бо другий Нерозлучний лишився тут.

— Безпечно, навідаються. Лише здам звіт кошовому і зараз верну. Мушу відвідати Василя і мабуть поведу його сотню назад до Січи.

— А я таки присилую поступити до нас. До полковника і до нас. Заки вернеш, Василя там вже не буде. Насамперед переведемо його до полковника, бо до него близше. Згодом, як троха подужає, возьмемо його до нас. Схочеш його відвідати, то будеш мусів і до нас заглянути.

Полковник зібрав пів сотні паланочних козаків і таки зараз на другий день сам повів їх до відібраного від Москалів города, котрий тепер названо Березівкою. З полковником поїхали до Березівки також Марта і Батюк з донькою. Дівчата лишилися в комнаті Калмика, що припирала до комнати, де лежав Василь. Полковник і Батюк з козаками пішли на майдан, де зібрався народ і полонені Петром козаки сотні Василя.

Дівчата наперлися відвідати Василя. Алюкай всунувся в його комнату, подивитися, чи спить.

— Чи в городі що сталося? — спитав Василь, коли Алюкай станув при його ліжку. — На дворі чую гамір. За дверима дівочі голоси. Чи може вже так скоро Полтаві, що тут поселилися, спровадили свої жінки й діти?

— То полковник і Батюк приїхали. Скликають народ на майдан. Від того й такий гамір.

— А ті жіночі голоси?

— То наші сусідки. Чмелівна і Батюківна приїхали з батьками відвідати вас.

Василь мовчав хвилю.

— Петро говорить з ними? — процідив беззвучно, заплющивши очи.

— Петра взагалі нема тут. Забрав свою сотню і поїхав. Вже буде недалеко Січи. Але казав, що верне, щоби вас забрати... Як подужаєте. Вашу сотню лишив тут. Вас відав під мою опіку. Як лише будете могли видержати недалеку дорогу, дістанете ліпшу опіку... Повеземо вас до полковника. Опісля до Батюка.

— Не хочу... Соромно козакови лежати як стерво на очах людий... ще й бабів!

— Постріл і недуга від рани також козачий промисел. Характерників, котрих ні куля, ні шабля не імаєся, між козаками не богато.

— Дівчата приїхали мене відвідати... кажеш?

— А до кого? Чей же не до мене! Ані до Петра. Воних знали, що його вже нема тут.

Василь вже не обзивався. Заплющив очи і заснув. Калмик отворив двері до комнати, де стояли дівчата. Поклав палець на губах на знак, щоби мовчали. Дівчата всунулися нижком в комнату і сіли на ослоні коло постелі недужого.

— Щось любого сниться йому, — замітила Параня шепотом. — Таке вдоволене лице.

Дівчата цілком не говорили з Василем. Коли відїздили, він ще спав. Калмик обіцяв, що як виміркує, що мала подорож недужому не пошкодить, то привезе його до полковника. За пару днів справді привіз його, з всякими можливими обережностями, хоч все таки це безтямного.

Минула осінь, степ покрився снігом. За згодою полковника кошовий отаман передав Петрові провід над козачою сотнею в Березівці. Не мав він там богато роботи, тож з часта навідувався до полковника, то до Батюка. Недуга раненого була о много тяжша, ніж Калмик зразу думав. До вести з недужого козака лишилися, як то кажуть, шкіра й кости. Родина полковника розвеселювала його, як могла, але недужий усе був сумний, все задуманий. Лише тоді прояснялося троха його лице, коли в гості приїхав Батюк з донькою. Та весела щебетуха мусіла своїми жартами розвеселити кождого. За те все тоді хмарилося лице Марти... Вона одна помічувала зміну у Василя все тоді, коли в неї була подруга. Аж пізнійше успокоїлася, коли помітила, що за послідних пару разів присутність Парані вже нерозвеселювала Василя. Навпаки, він ставав ще мовчаливійший, ще сумнійший ніж звичайно. Але вона зле зрозуміла сю зміну, начеб очи її духа стратили свою бистроту. Їй не прийшло на думку присутність Парані вязати з одночасною присутністю Петра. Саме послідними разами Петро приїздив або разом з Батюками, або надїздив зараз по їх приїзді.

Ішло до весни. Рана Василя загоїлася, але до сил приходив дуже поволи. До весни не виходив з хати, проходжався лиш по комнаті. Степ уже став зеленіти, як він перший раз, але при помочи стільчика і Петра викарабкався на коня, та в товаристві приятеля виїхав на часок у степ.

— За яку неділю, дві подужаєш так, що будемо могли відвідати Батюків... Що тобі? — спитав Петро, коли побачив, що товариш нагло затрусився.

— То рана. Пригадуєся подеколи.

— Вертаймо! Вже й так забогато на перший раз. До кульбаки мусиш привикати поволи.

— Або Батюки так дуже тужать за нами? — спитав. — За мною? — додав понизеним голосом. — Вже так давно не були тут.

— Тужити не тужать, але все таки раді нам... радо приймають. Раньше бували тут частійше, бо потерпали за тебе... Були цікаві, чи буде до ліпшого. Тепер вони вже знають, що ти здоров, що нічого боятися.

— Потерпали за мене? Або я їм брат, чи сват? — спитав Василь, глядячи допитливо на Петра.

— Ні брат, ні сват. Але ти один з тих, що сі сторони увільнив від дуже небезпечного для них сусідства москалів, та був одинокий, що при сім потерпів, мало життя не втратив. Мусять почуватися до вдячности... Особливо полковник і Батюк... Воних знають, яку долю Филемонов ладив Марті і Парані. Коштом твого здоровля спаслися їх доньки від неволі й ганьби.

Довго їхали мовчки, бо щоб Петро не сказав, Василь не відповідав йому. Обізвався аж перед ворітьми полковника.

— Як вже буду міг пуститися в довшу дорогу, поїду просто до Січи, не збочуючи ніде з дороги.

Так сказав, але думав не так. Думав відвідати Батюків, але не в товаристві Петра.

Від полковника Петро пустився був до Березівки. Але, чи кінь сам збочив з дороги, чи Петро несвідомо повів його так, він стямився недалеко хутору Батюка. Дивлячися в сторону хати побачив, що якась дівчина, очивидно Параня, бо ніякої иншої жінки в Батюка не було, вибігла з хати і пустилася на той бік, в сторону байрака.

— Мабуть побігла до пасіки по мід — погадав Петро. — Треба й мені зайти до пасіки з низу.

Потис коня і почвалав долі байраком. Коли попав на пригідне для коня місце, спустився в низ. Скочив з коня, припняв його до корча і сам пішов до пасіки. Параня стояла перед входом до пасіки. До середини не йшла, бо саме тоді пасічник вибирав з одного улия мід, розігнавши пчоли димом. Петро нишком підійшов до неї поклав руку на її рамя.

— Ти, козаче, з неба впав?! — скрикнула Параня, озирнувшися. — Я просто з хати, а не бачила тебе... Зайшов до пасіки раньше мене?

— Ні! Я їхав від полковника, та бачив тебе, як бігла з мискою в руці. „Очивидно, по мід", подумав... Віхав в байрак і бачиш, там, з низу зайшов сюди.

— Чи до мене, чи до миски? — спитала, вдивившися спокусливо в його очи. Від сего погляду зробилося йому ніяково. Дівчина ще ніколи не видалася йому так принадною, як тепер. Він замішався.

— Мені! Се доказ, що до миски. Очивидно тому, бо здогадався, що в мисці буде мід... Як би сказати... Але козакови признатися, „що його до миски тягне більше, ніж до дівчини, соромно... Правда?

Петро, жартуючи з Паранию, доси все відгризався. Тепер, збитий з пантелику мовчав дальше, бо не міг розібрати, чи вона жартує, як звичайно, чи може справді розсердилася.

— Як з Василем? Я давно не бачила його.

Петро вдоволений, що знайшовся инший предмет розмови, переказав поздоровлене Марті.

— Богу дякувати, — додав — тепер іде скоро до повного здоровля. Нині виїздив зі мною в степ. Згадував і за тебе. Дивувався, що так довго не навідуєшся до Чмелів.

— Я вже гадала, що всі козаки такі як ти. Тепер бачу, що є й такі, котрим не все на думці миска меду, але подекоди також і дівчина. Але як ти до нас лише через миску, то я тобі покажу, що даремно трудився!

Параня махнула мискою і тахнула неї об пень дубчака. Черепок розскочився на всі сторони.

— Тепер я цікава, що зробиш, — сказала смічучися і показуючи на череп — коли нема миски, та пропала надія на мід? Чи лишишся в посіці залицятися до діда, чи підеш до хати?

Пустилася до хати, Петро за нею.

— Де кінь? — спитала.

— За пасікою на припоні. Зараз скочу і приведу.

— І я піду з тобою... Куди підеш?

— Як то, куди? Яж до вас... Виганяєш мене, не впустивши й до хати, побалакати з батьком?

— Не виганяю. Питаю лиш тому, бо ти приїхав до миски меду. Але миску чорт взяв, меду не буде.

Знов глянула на него так, що йому заграла кров у жилах.

— Щоби тобі показати, що я не до миски з медом, я вже у вас меду ніколи не покушаю... Хиба? — спитала, стоячи перед ним, заклавши руки за спину.

— Хиба той мід буде не в мисці, а на твоїх устах! — вихопилося козакови.

Тепер він вже не міг здержатися. Обіймив дівчину і притис до себе. Вона не боронилася, лише сильнійше притулилася до него. Чув, як дріжала цілим тілом.

(Дальше буде).

ДЕЩО ПРО ФОНД ПІДМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ НА ЧУЖИНІ.

В грудни м. р. оголосило Товариства укр. Молоді в Ню Йорку збірку на матеріяльну підмогу українського студентства на чужині, яке не маючи змоги вчитися в рідному краю через звісну заборону ляхів, старається придбати вищу освіту поза межами рідного краю. Мимо сього, що український загал в Америці не піднер належно цеї збірки, то всеж таки деякі товариства та одиниці не були глухими на наш заклик та надіслали свої лепти, які дали загальну суму $803,25 (з попередними висилками з рамени товариства $1,079,50). Хоч як незначна ця сума в порівнанню з потребами нашого студентства, то всеж таки ця сума оказалась поважною підмогою для громад українського студентства в Празі ($322.75), у Відни ($255,70, а головно в Берліні ($224,80), для якої ця підмога була справжнім ратунком перед розвязанням, бо ця громада була полишена всіми запомоговими організаціями, які нею опікувалися, на ласку судьби.

Однак це, що ми вислали є лише окрушиною з хліба, бо ще далеко до цього, щоби українське студентство було матеріяльно забезпечене, доказом чого хай послужить це, що наше товариство формально завалене просьбами о підмогу від організації та поодиноких студентів. Проте українське громадянство повинно поважно віднестись до цеї справи. Кожда думаюча людина знає, що будучність народа лежить в **його освіті.** Це розуміли та розуміють культурні народи, які видають на освіту міліони. Це зрозуміли наші славянські брати Чехи, які тому сто літ назад були в много гіршім становищу, чим ми є сьогодня, а які є нині найбільш культурним та богатим народом між Славянами.

Проте забезпечення матеріальними средствами нашої студіюючої молоді є **святим народним обовязком кождого свідомого Українця та Українки,** тим більше, що ми є подвійно зобовязані супроти тої молоді. Сеж бо бувші вояки української Армії, які дали много доказів, що вони вміють поносити жертви для народа. Не повинно проте бути ні одного свідомого Українця, який би не причинився своєю лептою до цего так важного діла, бо тут нема вже викруту, що мовляв „на це мені не позволять партійні переконання", бо нам завсігди буде потрібно освічених людий, який би то лад не був на Україні.

Розуміється, що в першій мірі повинні дати примір в розумінню сеї справи ті, що є в многих случаях зообовязані до цього довгом, себто укр. інтелігенція, а головно священство. Не хочу казати, щоб загал священства віднісся байдужно до нашої збірки, навпаки деякі вже по кілька разів надіслали жертви, однак не можу сказати, щоб се зробили всі.

Хай же цей фонд станеться другою Позичкою Національної Оборони! Хай не буде ніодного Українця, який би був глухий на просьбу мозгу українського народа, — нашого студентства, бо помятаймо, що лише **„В школі наша будучність".**

Осип Білоган,
секр. Тов. Укр. Молоді. в Ню Йорку.

П. С. Тут наводжу голоси деяких жертводавців про фонд:

О. Олекса Пристай з Карнеґі, Па., надіслав вже третю свою жертву з слідуючим листом:

Хвальне Товариство!

Щоби жити, треба хоть раз на день їсти; а щоби можна було вчитись муситься ситим бути. Голодному студентови не буде в голові наука, але жура чим голод заспокоїти.

Я посилаю знов на бідних наших голодоморів студентів $5.00 та кличу ситих, одітих та з людським серцем братів та сестер мене „бітувати".

З поважанием:
о. Олекса Пристай.

Громадянин Іван Яблонський з Камбрія, Н. Й., прислав свою жертву з отсим листом:

Я робітник, живу з праці рук і ледви заробляю на прожиток. Однак посилаю свою лепту на поміч укр. студентам в Европі, бо знаю, що їм гірше живеться на чужині чим нам тут, а як то каже народна пословиця: „Громада по нитці — бідному сорочка". Тож я посилаю свою нитку і взиваю всіх Українців, що живуть тут в Америці, щоби і вони надсилали свої нитки. Бо хтож тоті наші студенти? Се наші або брати або сини, що хотять здобути собі знання і бути тою сіркою, що викурить ляхів з нашої поневоленої Галичини.

Іван Яблонський,
Н. И. С. Р. Р. Стейшен, Камбрія, Р. 16.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

ПОЗІР! SO. BETHLEHEM, PA., ПОЗІР!

Театральне представлення **„ОХ, НЕ ЛЮБИ ДВОХ",** відограє вораз перший Аматорський Кружок чит. Просвіти, **дня 3-го червня,** о годині 7. вечер на Українській Гали на 3-ій улиці і Карбон. Запрашається усіх Українців і Українок місцевих і позамісцевих з Easton, Pa., Nazareth, Pa. і Allentown, Pa. Першорядні крісла 75 цнт., другорядні 50 цнт., а решта по 35 цнт.; діти дорослі по 10 цнт. Режисер: Свідерський. 25

MINNEAPOLIS, MINN.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Українська Банда тов. Запор. Січи
— устроює —
КОНЦЕРТ
в неділю, дня 4-го червня 1922 р.
в Neighborhood House, 1919—2nd St. N. E. В концерті будуть брати участь і Американці, тому запрошується всіх Українців і Українок місцевих і доокола лічних до ласкавої участи.
25 КОМІТЕТ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Співацьке Товариство „Боян"
— відограє —
„СИРОТИ"
образ з народного життя в 4. актах **в церковній гали при Клиперт і Едвард вулици в Дітройт, Миш.,**
в неділю, 4-го червня, 1922
Початок о годині 7.30 вечер.
Режисер: В. Запотічний.
Дірігент: А. Стисловський.
22,24,25

ПОЗІР! NORTHAMPTON, PA. ПОЗІР!

Сестрицтво св. Ольги, від 318 У. Н. Союза з Нортгемтон устроює **ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ в суботу, дня 3, червня** 1922 в Українській гали на Стовеч ул. Початок о годині 7-ій вечером. Вступ для мущин 35 центів, для женщин 25 цнт. Запрашається усіх Українців і Українок з Нортгемптону, з Алентавн і з всіх поблизких плейзів. За добру забаву ручить
25-26 **Уряд Сестрицтва.**

ПОЗІР PITTSBURGH І ОКОЛИЦЯ!

Всі як один на великий пікнік. Ліга Ам. Горожан з Укр. Походження в злуці з Укр. Нар. Домом уладжує **ВЕЛИКИЙ ПІКНІК** на Heidkamp Farm **в неділю, дня 4-го червня (June) с. р.** Чистий дохід для укр. студентів і Січових Стрільців на Чехословаччині. Дорогі Земляки! Памятайте, що наші студенти і наша армія страждає і голодує на Чехах, тож нашим обовязком їм помочи, бо то наш цвіт, то наша свідома горстка, котрі боронили нашої батьківщини від нашого завзятого ворога ляха, чомуж би їм непомочи. Нашим обовязком прийти на сей пікнік громадно, без ріжниці вашого релігійного чи політичного переконання, а кождий хто бодай має каплю української крови в своїх жилах, то повинен прийти на сей пікнік і помочи нашим козакам і студентам в Чехах.

Дороговказ з Пітсбурга: Брати сріткару на Третій евені або Четвертій евені. З Савт Сайд на 10-тім мості 53 Carrick. З Соғо 54-59 Carrick і висісти на Noble Lane, там буде Вас чекати наш чоловік, котрий запровадить Вас на місце забави. За добру забаву ручить 25-26

Ліга Ам. Горожан Укр. Походження.

ПІКНІК! РОЧЕСТЕР, Н. Й. ПІКНІК!

ТОВАРИСТВО „ВІЛЬНІ КОЗАКИ" В РОЧЕСТЕР, Н. Й.
запрошує українську громаду на
ПІКНІК
що відбудеться
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4-ГО ЧЕРВНЯ 1922 Р.
В ПАРКУ КЛІН ГЕЙВИН.
Окрема стріт-кара виїздить з Joseph Ave. о годині 10.30 і стає при Фабрич, Кліфорд, Блющин Парк і Насав стр.
Дохід призначений до будову Українського Дому в Рочестер.
125,26 **КОМІТЕТ**

ВІДОЗВА

до всіх Українців, походячих з підгаєцького повіту.

Браття і сестри! В старім краю подали до нашої часописи „Свободи", ч. 91 с. р. свою відозву до нас в Америці о поміч на будову Народного Дому в Підгайцях. В тій цілі відбулися збори дня 6. мая 1922 під ч. 433 Іст 5-та ул. в Ню Йорку. Збори отворив П. Титла. На зборах приступлено до ширших обрад над тою справою Присутні на тих зборах ухвалили вибрати комітет, котрий має занятися збіркою гроший на цю ціль. До комітету зістали вибрані слідуючі члени: Петро Титла, предс.; Стефан Ґерета, заст. предс.; Семен Кучма, секр.; Онуфр. Кучма, заст. секр.; Іван Кучма, кас.; Волдолир Кучма, заст. касієра.

По виборах приступлено до дальших обрад. Ухвалено, щоби порозумітися з комітетом міста Підгаєць і зажадати від них ширших інформацій. Заразом постановлено, щоби щиро взятися до того діла і зібрати як найбільше гроша на ту ціль. Отже кличемо до всіх Підгайчан в Америці, щоби не відмовили цій просьбі і старалися помочи нашим браттям і сестрам вибудувати свою власну хату, бо „в своїй хаті своя правда і сила і воля!"

Єслиби хто хотів прислати на тую ціль які гроші, то прошу виписувати чеки (моні ордери) на імя Івана Кучми а засилати на руки С. Кучми, 182 Avenue B, New York. До тепер зложили датки: Іван Кучма 10 д
ки: Іван Кучма, Стефан Ґерета, Григорій Кучма, Володимир Кучма і Олена Товпаш по $10; Семен Кучма, Онуфрій Кучма, Онуфрей Товпаш, Лука Залипка і Петро Титла по $5; Фелікс Мачуґа і Іван Козачик по $3; Михаїл Козачик і Іван Палінський по $2. — Разом $85.00.

Дальші жертви, які будуть зібрані, оголосимо пізнійше.

Семен Кучма, секр.

СЕРДЕЧНА ПРОСЬБА.

До Українського Громадянства в Америці!

Ушня, пов. Золочів.

Родимці! Ми громадяни Українці села Ушні, повіту золочівського, звертаємося до Вас громадяни з горячою просьбою підперти нас матеріяльно. Село Ушня лище в третій части українське — не має ані своєї школи, ані читальні, ані дзвонів, які підчас заверухи военної зістали забрані. Люди підчас переворотів военних понищені, позабирано їм вози, коні, корови, треба великих вкладів, щоби прийти до себе, а тут національна потреба велика; в селі Українців горстка, своїми коштами будувати все не можливе, бо видатки понад наші сили. Тож просимо Вас, браття, поможіть нам своїми лептами та пришліть нам свої датки на дзвони і будову читальняного дому.

Памятайте, що велике діло національне зробите для села, яке горнеться до праці, хоче піднестися національно, но за мале, помочі Вашої потребуюче. До збирання датків уповажняємо від себе **Максима Кокурузу** з Lockwood, Detroit, Mich., і **Шеремету Василя,** 3751—32nd St., Detroit, Mich.

Не щадіть своїх лепт, а присилайте як найскорше, бо поміч сейчас потрібна!

ЗА КОМІТЕТ:
о. М. Салій, Тома Граничка, Василь Сьвідерський.

Степан Семчук.

ЛАКОМА МИШ.

(Байка.)

Раз мишка маленька на лапку глядїла,
Дивилась, дивилась і так говоріла:
„Ой, хитрі і злобні сї людоньки страх!
Як нас досягнути не можмуть в норах,
То ставлять лапки,
З сала шкірочки.
Та я дищ глядїти на сало прийшла,
В середину лїзти — о я не дурна!"
Отсе сказавши знову підійшла
До сала вже близше і стала вона
Знову міркувати,
Як сало дістати...
Коби тілько сала хоч носом торкнутись,
Не оже-ж та лапка від сього замкнутись!"
Сказала і лїзла,
А лапка лиш трїсла
Й замкнулась.
Хто лакомий надто, сей все потерпить
Заслужену кару — опісля, чи в мить!

„ПУБЛИЧНИЙ НОТАР" (NOTARY PUBLIC) В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

В европейських краях публична нотарі (нотаріюси) є лише по містах і взагалі їх небогато. Звичайно лиш один в кождім місті і лише по великих містах буває їх скільки. В деяких краях нотарем може бути лиш суддя, в инших адвокат і всюди вимагається від його юридичного образовання і екзаменів так як від судді або адвоката. Европейський „нотаріюс" вважається вже знатним чиновником і иншого ґешефту окрім свого нотаріяльного не має.

В Америці вивіску „нотарі поблик" стрічається на кождім углі і на кождій улиці. Нотарем може бути кождий купець, крамар, бизнесмен, писар і взагалі кождий американський горожанин, з роду чи натуралізований. Кождий може просити ґовернора свого стейту, щоб його настановити нотарем, і коли за ним нема ніяких провин ні злої слави в своїй громаді, той ґовернор його настановляє і дає йому на два роки право бути публичним нотарем. Для того він мусить зложити урядову присягу і в деяких стейтах дати залог (бонд). За зловжиття своїх прав можуть покарати кримінально.

Функції нотар в европейських краях є богато більш як в Америці. Та нотар полагоджує богато таких справ, які в Америці полагоджує лише суд. Завданнє американського публичного нотара є богато менші і прстійші.

Перше всего, він може засвідчувати і удостовіряти автентичність (правдивість) легальних документів, — контрактів, гіпотек, рахунків продажі і т. и. Значить, він підписує своє імя і прибиває печатку на доказ, що документ підписала властива особа. Далі, публичний нотар має право списувати „айфідевіти" і зізнанє та заяви і відбирати присягу. Врешті, він протестує чеки і ноти, як що вони не заплачені на час.

Кождий нотар має право урядувати лиш в тім повіті в котрім живе або працює; одначе за окремим дозволом він може дістати такі самі право і для инших повітів. Підписуючи всякий документ він повинен прибити свою лечатку і зазначити для якого повіту і до якого часу він має нотаріяльні повновласти.

Закон постановляє також, яку заплату нотареви дозволено брати за свою роботу. В більшости стейтів заприсяженнє або засвідченнє підпису одної особи він не сміє брати як 25 центів. За списаннє контракту або айфідевіта та иншу правничу роботу він може полічити собі більше, одначе не більше, як загально приняту ціну за таку роботу. З кого нотар взяв за богато, той може внести жалобу на письмі до ґовернора свого стейту.

ЧИМ ХОЧЕ ПОЛЬЩА ВІДБУДУВАТИ РОСІЮ

Польський делеґат в Лізі Народів Ашкенази вручив ґенеральному секретареви Ради Дромонови меморіял в справі ролі Польщі в замєреній відбудові Росії. Цей меморіял підчеркує в першу чергу умови, які на думку Ашкеназого управнюють Польщу до відграння першорядної ролі в тім міжнародним підприємстві. Виводи меморіялу зясовують в таких точках:

1) Польща межує з Росією на просторі 1,200 км., в наслідок чого Польща має найлекшу комунікацію з Росією, 2) Поляки влевняють про найбільшу знайомість російської мови і народу. 3) Польща розпоряджає великим засобам технічних сил, які до війни брали участь в економічному життю Росії. Вкінці 4) Польща має ґалузи промислу приноровлені до російських умов...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукую **ВАСИЛЯ ВІТИШИН,** перед пару роками перебував в Ню Йорку. Хтоби про него знав або він сам, прошу зголоситися на адресу: **Jacob Borecky, 390 Ferry St., New Haven, Conn.** 24-25

Пошукую в важній справі професора П. **ПРОДАН КОРНЕЛИ СОФРОНОВИЧ.** Має перебувати в Америці і є українським учителем. Походить з Катеринославної губерипї. Хто би о нім знав або він сам, нехай зглоситься на адресу: **S. Kohn, 3—1st Street, Passaic, N. J.** 25-26

Пошукується в дуже важній справі **МАРІЇ ШИБАТ,** по мужови Мазуркевич, з села Тишків, замешкала в Стронибабах, пов. Золочів, Гал. Хтоби о ній знав або о її матери, або вона сама нехай зголоситься до нашої адміністрації. Справа спадкова по причині смерти Сави Мазуркевич. **"Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.** 24-27

Я, **АНТІН КОЦКО,** з Млинків шкіл. Модрич, пов. Дрогобич, прошу краянів як і краянок, котрі суть замешкалі в Америці, чи не були би так добрі, если мають яких би небудь старих книжок до читання та прислали укр. жовнірови для скорочення довгої ждаючої нам дорогої хвилі на Чехословаччині, за що згори щиро дякую. Моя адреса: **Коцко Антін, Cs. Telgrf skola Z. V. V., Ukr. oddil c. 2, Bruo, Moravia, Cesko Slovenska Rep.**

ПО ПРИЧИНІ слабости, продам тано делікатесен і порк стор. Голоситись під ч. **36—1st Ave., межи 2о-ю а 3-ою улицею, New York City.** 24-27